

NOVI PREDSTEČAJNI POSTUPAK

Novi predstečajni postupak Svaku važniju reformu zakona prati pitanje jesu li promjene tzv. kozmetičke ili stvarne. U slučaju novog Stečajnog zakona (dalje – SZ) nedvojbeno je da su promjene stvarne i značajne, osobito kad je u pitanju predstečajni postupak u odnosu na raniji Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (dalje – ZFPPN).

U ranijem predstečaju odvjetnici procesno nisu imali značajnu ulogu. Naše je pravno zastupanje bilo, u stručnom smislu, u drugom planu. Mnoge manipulacije dužnika napravljene su od strane samih dužnika i njihovih & nancijskih savjetnika. Ta okolnost može biti poticajna za odvjetnike sada kad će procedura ponovno biti fokusirana na pravna pitanja, a provedba isključivo na sudu. U tim okolnostima pokazalo se još jedanput da ekonomske probleme ne mogu riješiti samo ekonomisti, revizori, računovođe i ostale struke.

Štoviše, bez pravne podrške moguće ih je samo produbiti. Novi Stečajni zakon može zbog toga biti iskorak pravne struke prema uređenju nesređenih dužničko-vjerovničkih odnosa. U cilju naše praktične primjene, pokušat ću dati pregled značajnijih promjena u novom predstečajnom postupku.

Predstečaj postaje pravo, a ne obveza. Jedan od ciljeva novog Stečajnog zakona bio je urediti postupak prije stečaja koji će dužnik moći (ne morati) pokrenuti ako smatra da može izbjeći stečaj. Što znači da predstečajni postupak, za razliku od dosadašnjeg rješenja, postaje pravo, a ne obaveza. Većina je dosadašnje predstečajno uređenje iskoristila za odgađanje stečaja ili za odlazak u besplatni stečaj.

Sada će biti značajno manji broj dužnika koji će pokretati predstečaj, zato što nova procedura neće bitno odgoditi stečaj niti će uštedjeti troškove onima koji žele zlouporabiti predstečaj. Koliki će broj dužnika biti sposoban uspješno provesti predstečajni postupak, nije odlučno pitanje. Odlučno je da dužnici koji uspješno prođu mogu ispuniti preuzete obveze, a da vjerovnici u tom postupku imaju razmjerna i primjerena prava. Člankom 25. st. 1. i 2. SZ-a, sada je predviđeno da je dužnik „ovlašten“ pokrenuti predstečajni postupak, a do sada je članak 18. st. 1. ZFPPN-a predviđao da je dužnik „dužan“ pokrenuti predstečajni postupak.

Odvajanje razloga za predstečaj i stečaj Nastavno na gornju promjenu (obveza/pravo dužnika), jasno su razdijeljeni uvjeti tj. razlozi za pokretanje predstečaja, u odnosu na razloge za pokretanje stečaja.

Pokretanje stečaja naravno i dalje je ostala obveza, a ne pravo dužnika. Zakon je sada uredio u kojem stanju dužnik ostvaruje pravo na predstečaj, a u kojem stanju dužnik preuzima obvezu za stečaj. Takva dioba nije bila jednostavna, osobito imajući u vidu da je dosadašnji ZFPPN izjednačavao predstečajne i stečajne uvjete tj. razloge. Članak 4. SZ-a sada uređuje razloge za predstečaj, a članak 5. SZ-a uređuje razloge za stečaj. Kod članka 4. SZ-a primjetno je određeno diskreciono pravo dužnika da sam sebi ocjeni stanje koje bi bilo podobno za pokretanje predstečaja, prijeteća nesposobnost za plaćanje.

U tom dijelu zakon je „dao određeno povjerenje“ dužniku, s time da sud može ispitati tu okolnost. S druge strane, SZ je u članku 4. st. 2. dao tri presumpcije na temelju kojih dužnik može dokazivati nastup prijeteće nesposobnosti za plaćanje.

Najjednostavnija „vizualna“ dioba predstečajnih i stečajnih razloga mogla bi se prikazati kao: a) razdoblje prvih 60 dana blokade i prije toga – pravo na predstečaj b) razdoblje od 60. dana blokade do 120. dana – početak stečajnog razloga c) razdoblje nakon 120 dana blokade – pokretanje stečaja po sili zakona. Prijeteća nesposobnost za plaćanje iz stečajnih je razloga zato „prešla“ u predstečajni razlog. Prema meni dostupnim podacima, kod nas je u razdoblju od 1996. godine do danas, samo nad jednim dužnikom otvoren stečaj zbog prijeteće nesposobnosti za plaćanje.

Stečajni razlozi su sada u tom smislu ostali nesposobnost za plaćanje i prezaduženost. Može se naznačiti da se stečaj u 99 posto slučajeva otvara samo zbog jednog razloga – nesposobnosti za plaćanje. Usporedbe radi, u Njemačkoj praksi sva tri razloga sudjeluju kao razlozi za otvaranje stečaja. Njemačka - Razdoblje od 2003. do 2010. Nesposobnost za plaćanje – broj subjekata – 187.856 Prijeteća nesposobnost – broj subjekata – 1.513 Prezaduženost – broj subjekata – 4.627 Nesposobnost za plaćanje i prezaduženost – broj subjekata – 57.228 Prijeteća nesposobnost i prezaduženost – broj subjekata – 451 Ukupno – 251.675 Izvor: „Die Eröfnungsgründe des Insolvenzverfahrens“, www.zjs-online.com 3. Pravo vjerovnika na pokretanje predstečaja Člankom 25. st. 1. i 2. SZ-a predviđeno je pravo vjerovnika na pokretanje predstečajnog postupka.

Takvo pravo vjerovnik može ostvariti samo uz suglasnost dužnika. Tim se pristupom htjelo dodatno a& rimirati predstečaj kao institucionalno rješenje, ali takvo rješenje otvara i određene procesne dvojbe. Prije formalnog pitanja aktivne legitimacije može se naglasiti dijelom nelogičan odnos u kojem dužnik nema interes sam sebi pokrenuti predstečaj i ne vjeruje u svoj nastavak, ali je suglasan da to umjesto njega pokrene i vodi vjerovnik. U smislu aktivne legitimacije, postavlja se pitanje tko je stranka koja je pokrenula i vodi postupak. Je li dužnik kroz svoju suglasnost formalno preuzeo stranačku ulogu od vjerovnika?

Takav zaključak svakako je dvojbena, osobito ako se dužnik izjasni da je „suglasan da vjerovnik pokrene predstečajni postupak“, kako to gramatički traži zakon. SZ predviđa supsidijarnu primjenu ZPP-a u članku 10., dok je ZFPPN u kasnijoj noveli bio promijenio pravilo o supsidijarnoj primjeni u korist izvanparničnog postupka u postupku pred sudom (čl. 66. st. 15.).

Ni institut promjene osobe tužitelja (supsidijarno ZPP) ne može riješiti tu situaciju. Na kome će biti teret/odgovornost pravnih posljedica obustave takvog postupka, ostaje kao poseban niz otvorenih pitanja. Jedna od mogućih zlouporaba ovog prava vjerovnika mogla bi biti kroz pokretanje predstečajnog postupka s ciljem zadržavanja pokretanja stečajnog postupka. Nije dvojbena da pokretanje predstečajnog postupka ograničava pravo na pokretanje stečajnog postupka, članak 15. st. 2. SZ-a. 4. Obveza obrazaca – pod prijetnjom odbačaja Nastavno na gornja pitanja pokretanja predstečajnog postupka, nadovezuje se vrlo važna odredba za odvjetnike kod zastupanja u takvim postupcima. Članak 16. st. 1. SZ-a uređuje da se i predstečajni i stečajni postupak pokreću na propisanom obrascu. Osim prijedloga za otvaranje tih postupaka, a što je moguće i važnije, članak 36. st. 1. SZ-a također predviđa podnošenje prijave tražbine u predstečajni postupak na propisanom obrascu.

Članak 36. st. 6. nadalje određuje da će prijave tražbine podnesene nakon isteka roka biti odbačene, što može dovesti u zabludu da je zakašnjenje jedini razlog za odbačaj prijave.

Međutim, čl. 13. st. 4. SZ-a generalno uređuje da će svi podnesci koji nisu podneseni na propisanom obrascu (a zakon ih je formalno predvidio) – biti odbačeni. To znači da bi formalnim i gramatičkim tumačenjem zakona sudac morao odbaciti prijavu tražbine koju je stranka sama ili preko odvjetnika podnijela sadržajno jasno i pravilno, na vrijeme, preko ovlaštene osobe – ali bez forme obrasca. Takvo tumačenje i primjena je moguće i vjerojatnije nego li suprotno tome, što znači da pogreška u formi može ujedno uzrokovati i prekluziju ostvarenja cijelog prava tj. tražbine, jer će nužno do odluke o odbačaju doći nakon proteka roka koji je sada člankom 36. st. 6. formalno određen prekluzivnim. Je li rok prijave tražbine do sada u predstečaju bio prekluzivan, predmet je upravnih sporova u tijeku. Obrasci trebaju služiti kao pomoć onome kome je potrebna.

Oni koji ne trebaju pomoć (kao odvjetnici npr.), ne trebaju biti kažnjeni gramatičkim tumačenjem zakona, radi nekorištenja pomoći. Cilj zakonodavca pri tome bio je olakšati unošenje podataka u elektroničke sustave. Uz dodatni napor u regulaciji, mogao se postići taj koristan cilj bez potencijalne štete za uredne stranke ili odvjetnike.

Podnošenje više prijedloga za predstečaj ili stečaj Sadašnja sudska praksa ima različite stavove u pogledu više podnesenih prijedloga za stečaj, gdje prevladava stav (prema pravnom shvaćanju VTS-a) da se kasnije pokrenuti postupci stečaja prekidaju do odluke u ranije pokrenutom postupku.

Trgovački sud Split povremeno je imao stav da dva postupka o prijedlogu stečaja mogu teći i paralelno, te ako se po jednom otvori stečaj, obustavit će se drugi. Trgovački sud Večina je dosadašnje predstečajno uređenje iskoristila za odgađanje stečaja ili za odlazak u besplatni stečaj. Sada će biti značajno manji broj dužnika koji će pokretati predstečaj, zato što nova procedura neće bitno odgoditi stečaj niti će uštedjeti troškove onima koji žele zlouporabiti predstečaj. Koliki će broj dužnika biti sposoban uspješno provesti predstečajni postupak, nije odlučno pitanje. Odlučno je da dužnici koji uspješno prođu mogu ispuniti preuzete obveze, a da vjerovnici u tom postupku imaju razmjerna i primjerena prava.

Bjelovar imao je povremeno stav da se kasniji prijedlozi spajaju u jedinstveni postupak s ranijim prijedlozima. To je bilo operativno važno pitanje zbog mogućeg opstruiranja pokretanja „tuđih“ postupaka. Novi SZ u čl. 16. st. 6. uređio je da će se u povodu dvaju ili više prijedloga predstečajnog ili stečajnog postupka provoditi jedinstveni postupak. To je dobro rješenje, jer onemogućava neopravdano natjecanje i opstruiranje među predlagateljima (vjerovnicima) tko će biti prvi, u cilju da spriječi drugog, te ne čini nužnim praćenje više postupaka.

Pitanje kad je pokrenut predstečajni postupak Članak 39. st 1. ranijeg Stečajnog zakona uređivao je da se stečajni postupak pokreće – prijedlogom za pokretanje stečaja. S druge stranke ZFPPN nije imao odredbu koja bi izriekom definirala kojom se radnjom stranke ili aktom nadležnog tijela pokreće predstečajni postupak. Tumačenje Fine do sada je bilo da se podneseni prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka sam za sebe ne treba javno objaviti, jer samo podnošenjem tog prijedloga – nije pokrenut predstečajni postupak.

Fina je tako u pravilu objavljivala činjenicu podnesenog prijedloga tek zajedno s prvim aktom Fine u povodu tog prijedloga. Pitanje otvorenog tumačenja (i nekih tekućih upravnih sporova) ostalo je: je li postupak pokrenut rješenjem o otvaranju postupka ili danom podnošenja prijedloga za otvaranje postupka.

Kako se kod ZFPPN-a supsidijarno primjenjuje ZOUP, moglo bi se tumačiti da je predstečajni postupak pokrenut činom i danom podnošenja prijedloga, jer se upravni postupak pokreće podnošenjem zahtjeva od strane stranke, čl. 40. st. 2. ZOUP-a. Sada čl. 25. (predstečaj) i čl. 109. (stečaj) novog SZ-a, ne definira izrijekom da se prijedlogom pokreću ti postupci, ali zato članak 11. st. 1. izrijekom uređuje da se ti postupci pokreću na prijedlog ovlaštene osobe iz čega se može zaključiti da su pokrenuti radnjom stranke (prijedlog), a ne aktom suda. Pitanje trenutka pokretanja predstečajnog ili stečajnog postupka od naročite je važnosti, jer utječe na prava vjerovnika u drugim postupcima.

Činjenica podnesenog prijedloga jednog od tih postupaka trebala bi biti što brže objavljena, npr. na stranici sudskog registra za konkretnog dužnika, što do sada nije bila praksa, a pitanje je hoće li biti. Svakako da je to važnija informacija za one kojima je namijenjen sudski registar, od npr. činjenice je li promijenjena neka od djelatnosti dužnosti, što služi isključivo za statističke svrhe.

Rokovi i dinamika predstečajnog postupka Predstečajni postupak prema ZFPPN-u bio je načelno zamišljen kao postupak na 120 dana (čl. 27. st. 1.). To je bio rok u kojem su se vjerovnici trebali suzdržati od svojih prava, kako bi se ocijenilo postoji li osnova i suglasnost za novo uređenje odnosa s vjerovnicima. Praksa je pokazala da se taj rok protezao u pravilu na jednu godinu i više.

U dosadašnjem predstečaju, razdoblje od predaje prijedloga do otvaranja postupka „nije se brojilo“. Također nije se računalo ni razdoblje nakon usvojenog plana u Fini. To svakako nije bilo dobro. Sudovi su svoj dio postupka provodili u neizvjesnom razdoblju koje je trajalo od nekoliko tjedana do godinu i više dana, osobito ako bi se uložila žalba. Vrijeme trajanja predstečajnog postupka ne bi samo za sebe bilo važno, kad ta činjenica ne bi imala vrlo direktno značenje za prava vjerovnika.

Tijekom predstečaja vjerovnicima ne teče kamata, niti se mogu provoditi ovršni i drugi sudski postupci. Poseban status imaju prava razlučnih vjerovnika, a što nerijetko ima utjecaj i na prava ostalih vjerovnika. Odgađanjem kraja, tj. pravomoćnosti predstečaja, odgađa se često i početak vremenskog tijeka za ispunjenje obveza dužnika.

Novi SZ dijelom će suzbiti tu pojavu ograničenjem uvjeta za predstečaj (npr. nije moguće pokrenuti predstečaj nakon 60 dana blokade računa), ali i koncentrirani postupak samo na sudu, neovisno što čl. 63. st. 1. SZ-a uređuje. 120 plus 90 dana. Nadalje, određena stroga, moguće i prestroga uređenja, mogu biti razlogom za obustavu postupka, kao što je to vidljivo iz članka 63. i 64. SZ-a, ali i čl. 52. st. 3., te čl. 60., 61. st. 2. SZ-a.

Prijava, utvrđenje i osporavanje tražbina Vjerovnikova prijava tražbine u dosadašnjem predstečaju bila je također pitanje određenih dvojbi. Što ako dužnik nije sam odredio i prethodno iskazao tražbine svojih vjerovnika? Što ako je dužnik iskazane podatke kasnije izmijenio? Je li prijava tražbine u predstečaj ograničena prekluzivnim rokom? Novi SZ u mnogim pitanjima otklonio je postojeće dvojbe, što ipak ne znači da bi vjerovnici time trebali zauzeti pasivan stav prema predstečajnom postupku. Članak 36. SZ-a uređuje da vjerovnici svoje prijave podnose Fini a ne sudu, niti povjereniku dužnika (što bi bila moguća analogija sa stečajem).

U tom je dijelu Fina zadržala operativnu ulogu u predstečajnom postupku, te služi kao tehnička pomoć sudu. Može se zaključiti da će u tom dijelu Fina doista rasteretiti sudove, a kako Fina nema ovlasti odlučivanja, ne bi trebalo biti kolizije s odlukama sudova. Koordinacija rada Fine i sudova u tom će smislu biti nužna, i za očekivati je određeno vrijeme usklađivanja.

Formalno sud jest nadređen Fini i u mogućnosti je provoditi "nadzor" nad radom Fine (čl. 22. st. 1. t. 3., ali i 44. i 45. SZa), mada nije moguće očekivati u pravnom smislu da sud nastupa kao svojevrsno drugostupanjsko tijelo prema Fini. To zato jer Fina nije ovlaštena donositi nikakve odluke, niti je tijelo postupka, članak 18. i 21. SZ-a. Svakako treba istaknuti predmnijevu prijave tražbine kako je uređuje čl. 39. SZ-a.

To je korisno pravo za vjerovnike, što ne treba smanjiti pozornost vjerovnika, pa moguće i njihovo aktivno djelovanje kroz vlastitu prijavu tražbine. Ovdje je od posebnog značaja upozoriti dužnike na vrlo strogu odredbu Zakona kroz čl. 64. st. 1. t. 2. – gdje je moguće čak i obustaviti predstečajni postupak zbog nesklada više od 10 posto između tražbina koje je iskazao dužnik i tražbina utvrđenih nakon prijava vjerovnika. Nije nepoznato da je jedan od većih prigovora na dosadašnji predstečaj bila netransparentnost kod utvrđivanja tražbina. Pažljivim analitičarima moguće je privukla pozornost činjenica da su ugledni revizori davali potvrdna mišljenja o obvezama dužnika na početku predstečaja, a koja bi se zatim razlikovala za više od milijardu kuna u odnosu na utvrđene obveze tj. tražbine. Naznačena odredba članka 64. SZ-a moguće je i prestroga, ali će svakako biti vrlo važna za motiviranje dužnika na vrlo pažljivo komuniciranje i usklađivanje svog stanja s vjerovnicima.

Čl. 48. SZ-a sada, za razliku od ZFPPN-a, uvodi pravo vjerovnika na osporavanje tražbine, a ujedno i jasnije uređuje tko i kako utvrđuje tražbine. Pravo vjerovnika na osporavanje može biti određeni korektiv, ali je dosadašnja praksa u stečaju pokazivala da vjerovnici u pravilu nisu zainteresirani, pa ni educirani međusobno analizirati tražbine.

Moglo bi se dodati da zakonom prije svega nisu ni motivirani, jer time otvaraju parnicu koja nije usmjerena na direktnu korist vjerovniku-osporavatelju. 9. Nove većine za glasovanje Članak 63. ZFPPN-a uređivao je pravila glasovanja u predstečaju, koja su prečesto bila zlonamjerno iskorištena. Kako su se sva prava svodila na visinu tražbina, nekim je dužnicima jedini cilj bio „organizirati“ dovoljnu visinu tražbina prije pokretanja predstečaja. Nije bilo rijetko da sam vlasnik dužnika svojim pozajmicama, te pozajmicama povezanih društava preglasa ostale vjerovnike.

Ovdje nije riječ o tzv. jamačkim ili sudužničkim tražbinama kojima je kasnije oduzeto pravo glasa. Nije to bilo formalno nezakonito, ali je unosilo dojam nekorektnog odnosa prema ostalim vjerovnicima. Sada je SZ u odredbi članka 59. st. 1. uredio pravila glasovanja vrlo slično kako to je to bilo uređeno za glasovanje o stečajnom planu. Naglašavam vrlo slično, ne identično, jer smatram sadržajno bitnim uočiti ovu razliku.

Stavak 2. članka 59. uređuje dva uvjeta: da većina svih vjerovnika treba „glasovati za“ i da u svakoj skupini zbroj tražbina „za“ treba dvostruko prelaziti zbroj tražbina „protiv“. Za razliku od tog uređenja, čl. 330. SZ-a, koji uređuje glasovanje o stečajnom planu (što je bilo u neku ruku uzor ovom rješenju), ne uređuje da većina vjerovnika „glasuje za“, već uređuje da većina vjerovnika mora – glasovati. Dakle, članak 330. SZ-a glasovanje većine vjerovnika može tumačiti kao kvorum. Tim uređenjem na važnosti dobivaju tzv. „mali i srednji“ vjerovnici. Naime, dužnik sada ima znatno zahtjevniju zadaću pridobiti suglasnost realno velikog broja vjerovnika (većine).

Tu odredbu smatram jednom od najvažnijih u cilju vjerodostojnosti izglasanog predstečaja kao stvarne volje većine vjerovnika. 10. Pravni lijekovi Pravni lijekovi u dosadašnjem ZFPPN-u bili su jedna od bolnijih točaka prije svega zato jer su bili disperzirani na različite sudove, različite postupke, a konačno i u vidu različitih pravnih lijekova. SZ sada u članku 19. uređuje žalbu kao pravni lijek, koji ne odgađa provedbu, ako to nije drugačije zakonom uređeno.

Nije dopušteno ponavljanje postupka, koje bi bilo dopušteno supsidijarnom primjenom ZPP-a, a pravo na reviziju suženo je na jedan od razloga za izvanrednu reviziju. Budući da više nema dualiteta s upravnim postupkom i upravnim sporom, sigurno je da i u pogledu pravnih lijekova sada stanje postaje jasnije. Očito je da će vjerovnici svoja prava prvenstveno štiti u formi žalbe i da će cijeli postupak realno time biti u okviru trgovačkih sudova i Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske. Raniji članak 83. ZFPPN-a predviđao je pobijanje predstečajne nagodbe – tužbom. Takvo pravno rješenje proizlazi iz tradicije sudske nagodbe, na što se oslanjao ZFPPN. Međutim, zakonodavac je tada previdio bitnu razliku između klasične sudske nagodbe (prema ZPP-u) koju sklapa u pravilu jedan tužitelj s jednim tuženikom, i predstečajne nagodbe koju sklapaju ponekad stotine vjerovnika s dužnikom.

Pitanje je koji bi procesni status imali ostali vjerovnici u tužbi koju bi podigao jedan vjerovnik radi pobijanja predstečajne nagodbe sklopljene (kao što je i logično) s većim brojem vjerovnika. Razlog nekonzumiranju takvih tužbi svakako nije u činjenici da su vjerovnici bili zadovoljni sa sklopljenim nagodbama, nego je u mnogim pravnim rizicima koje je otvaralo takvo nedorađeno zakonsko rješenje. Novi SZ nema odredbu kojom bi se izriekom dopuštalo pobijanje nagodbe (sporazuma) tužbom. Ipak, za pravne teoretičare, ali i praktičare, ne treba isključiti i takve slučajeve, supsidijarnom primjenom ZPP-a, budući da zakon to pravo nije izriekom isključio.

Pitanje je jesu li nova rješenja dovoljno razlučila status odluke suda u predstečaju u odnosu na npr. sudsku nagodbu. Članak 18. SZ-a uređuje da „sud u predstečajnom postupku donosi odluke rješenjem...“, a čl. 61. st. 1. SZ-a uređuje da sud „rješenjem utvrđuje prihvaćanje plana...“. Ipak, riječ je o naročito sui generis odluci suda, kojom se utvrđuje sporazum stranaka. Dakle, to nije isti bit odluke suda kao npr. u parnici gdje se stranke nisu ništa sporazumjele, a sud je doista svojom odlukom nešto odlučio.

Dostava i računanje rokova Članak 12. st. 1. i 2. SZ-a sada uređuje da se dostava obavlja preko e-oglasne ploče sudova, a dostava se „smatra obavljenom istekom osmog dana od dana objave...“. Sve navedeno može biti ocjenjeno kao bolje tj. brže rješenje s manje troškova, ali ipak u novom modalitetu dostave i računanja rokova skriva se znatan rizik za odvjetnike kao profesionalne punomoćnike.

Razumno je očekivati da će pojedini žalitelj odmah (preciznije u prvih 8 dana) nakon objave uložiti žalbu. Tu se postavlja pitanje kakvu odluku će sud u smislu pravodobnosti zauzeti kod ocjene je li takva žalba dopuštena ili je treba odbaciti. Razumno bi bilo da je ne treba odbaciti, jer takva žalba nije zakašnjela, a time što je formalno izvan roka nije uzrokovano otezanje. Gramatičkim tumačenjem, žalbe izvan roka trebalo bi odbaciti.

Odbačaj žalbe „kao preuranjene“ nije do sada bio poznat pravni institut, a očito je da će se o tome morati zauzeti stavovi. Iz kolegijalnih teoretskih konzultacija sa sucima, zamjetna su različita mišljenja, što potencira to pitanje. Za nas odvjetnike, odbačaj pravnog lijeka jer je podnesen izvan roka, naravno ima bitno drugačiji značaj nego npr. odbijanje pravnog lijeka.

Mi načelno imamo pravo biti meritorno „u krivu“, kao uostalom i suci (jer se ne potvrđuju uvijek i sve odluke), ali moglo bi se zaključiti da nemamo pravo pogriješiti u smislu roka kod žalbe. To može staviti u rizik i odgovornost odvjetnika.

Mišljenja sam da odvjetnik može imati čak i pravo na svoje tumačenje roka, i to ne mora nužno biti gruba nepažnja nego pravni stav. Jedino će rješenje biti što ranije i što transparentnije usklađenje stava sudova. Poželjno bi bilo kroz pravno shvaćanje VTS-a, a odvjetnici će se a priori suglasiti sa svakim stavom, samo da je jedinstven i pravodoban. Odluka o odbačaju žalbe logično dolazi kad protekne rok i za „pravodobnu“ žalbu, a time i prekluzija, te pitanje odgovornosti za štetu.

Što je predstečajni sporazum – nagodba, ugovor, sudska odluka? Za kraj, zanimljivo je osvrnuti se na pitanje što je, tj. koji je pravni institut, zapravo, sadašnji predstečajni sporazum, kao ključni akt cijelog postupka. SZ u cijelom nizu članaka (61., 62., 63., 68., 69., 71.) uređuje predstečajni – „sporazum“. Dakle, zakonodavac je odustao od termina „nagodba“. Je li time zakonodavac odustao i od shvaćanja „sporazuma“ kao sudske nagodbe u formalno-pravnom smislu nije jasno, jer nije izriekom isključeno. U čemu je pravna razlika između nagodbe i sporazuma?

Oboje bi prema tumačenju Zakona o obveznim odnosima trebalo smatrati u širem smislu – ugovor. Nagodba u ZOOu ima i posebna određenja, kao npr. obvezu da „obje strane popuštaju“. U dosadašnjem ZFPPN-u nije bilo jasno što popušta dužnik. Sudsku nagodbu u smislu sklapanja (ne i pobijanja) uređuje ZPP. Sudski sporazum (sada SZ) ne uređuje ZPP niti neki drugi zakon. SZ sada više ne koristi termin „nagodba“ osim u prijelaznoj odredbi gdje to mora zbog određenja prema nagodbi kako ju je uređivao ZFPPN. Za pravne posljedice, prava stranaka, primjenu pravnih lijekova i druga važna pravna pitanja nije svejedno hoćemo li jedan akt tumačiti kao akt stranaka ili akt suda. Predstečaj će zbog toga s vremenom morati pojasniti i svoj vlastiti pravni akt – kao poseban pravni institut.

Specifičnost predstečaja je u tom smislu iznimna, jer podrazumijeva dvije inače nespojive stvari. S jedne strane, traži se izričito iskazivanje volje stranaka da bi se došlo do rješenja, a s druge strane, to rješenje nije u ovlasti stranaka, nego u odluci suda. Smatram da nekadašnji pravni institut – prisilna nagodba, u duhu građanskog prava nije bio ispravno rješenje.

Prisila je prema ZOO-u mana volje. Mane ne trebaju biti temelj pravnim aktima. Donošenje bilo koje odluke glasovanjem, ne treba površno poistovjećivati s prisilom koja aludira na represiju, a formalno je mana volje. U tom smjeru, ne treba isključiti jednom i uređenje posebnog pravnog instituta kroz ZOO, koji sada uopće ne predviđa uređenje odnosa između velikog broja osoba. Moguće bi se takva volja velikog broja osoba, koja se određuje glasovanjem, mogla urediti i kao npr. skupna nagodba. Tada bi se legaliziralo stanje u kojem jedna ili više osoba (stranaka) i protiv svoje volje bude „nagođena“.

Miće Ljubenko, odvjetnik